

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในด้าน กล้าแสดงออก และด้านเป็นตัวของตัวเอง

สมมุติฐานการวิจัย

ภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนกลุ่มควบคุม

ประชากรและการเลือกตัวอย่างประชากร

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

2. ตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีระดับผลการเรียน 1 ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษา 2541 จำนวน 60 คน คือนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 จำนวน 30 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/4 จำนวน 30 คน ของโรงเรียนพิพัฒน์ราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นแบบวัดพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง 2 ด้าน คือ พฤติกรรมกล้าแสดงออก และพฤติกรรมเป็นตัวของตัวเอง มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก มีจำนวน 42 ข้อ ซึ่งหาค่าอำนาจการจำแนกรายข้อโดยการใช่การทดสอบค่าที (t-distribution) (Edward,1957 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2528) พบว่า แบบวัดจำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจการจำแนกอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ คือมีค่าที่อยูระหว่าง 1.81-9.00 แล้วนำแบบวัดมาหาความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ ครอนบาช ได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองทั้งฉบับเท่ากับ .93 ถือเป็นค่าที่ใช้ได้

2. แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วยพฤติกรรม 2 ด้าน เช่นเดียวกับกับแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง คือ พฤติกรรมกล้าแสดงออก และพฤติกรรมเป็นตัวของตัวเอง มีจำนวน 10 ข้อ วิธีการสังเกตใช้ระบบการให้สัญลักษณ์ (Sign System) โดยมีคู่มือแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองประกอบการสังเกต แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองมีค่าความเที่ยงของการสังเกตเท่ากับ .93

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลมีการสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนเป็นรายบุคคลและให้นักเรียนทำแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง ทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยดำเนินการสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองก่อนดำเนินการทดลองเป็นเวลา 1 สัปดาห์ และสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองหลังการทดลองอีก 1 สัปดาห์ ในตัวอย่างประชากรแต่ละกลุ่ม

2. ดำเนินการทดลองสอน ผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอนกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่มไปพร้อม ๆ กัน ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกขั้นตอนการประเมินตนเองเข้าไปในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ จำนวน 18 แผน

2.2 กลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มที่ได้รับการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดตามแนวการสอนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก จำนวน 18 แผน

3. นำคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองและคะแนนจากแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเองมารวมกัน เพื่อนำไปวิเคราะห์หาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า

หลังการทดลองค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองรวม ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองด้านกล้าแสดงออก และค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองด้านเป็นตัวของตัวเอง ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า

2.1 กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

การอภิปรายผล

1. จากผลการวิจัย การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเอง ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประเมินตนเองเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ตัดสินใจผลงานหรือผลการกระทำของตนเอง โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (Deci and others, 1991) ซึ่งเกณฑ์ที่ตั้งไว้นี้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างขึ้นร่วมกับครู เพื่อใช้ในการประเมินตนเอง การมีส่วนร่วมในการสร้างเกณฑ์เพื่อประเมินตนเอง จะทำให้นักเรียนได้ตระหนักในความสามารถของตนเองได้ดีกว่าการสร้างเกณฑ์โดยบุคคลอื่น เพราะนักเรียนจะได้มีโอกาสในการใช้เกณฑ์การประเมินตนเองที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งจะลดความกดดันของนักเรียนแต่ละคน และช่วยให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียน เพื่อเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เขาอยากเรียนมากยิ่งขึ้น ส่งผลไปถึงการมีความเชื่อมั่นในตนเอง (Crooks, 1988) เช่นเดียวกับกับ โรเจอร์ (Roger, 1969) ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินผลสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง จะช่วยให้นักเรียนมีความคิด เป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง นอกจากนี้ พรทิพย์ กล้ารบ (2540) ได้กล่าวไว้ว่า การให้นักเรียนได้สะท้อนความคิด (Reflection) จากการคัดเลือกผลงาน ซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งในการสอดแทรกการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานเข้าไปในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ มีผลต่อนักเรียนหลายประการ เช่น ผู้เรียนได้ฝึกหัดการตัดสินใจ ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจตนเองดียิ่งขึ้น และจะเป็นสิ่งเร้าให้สร้างสรรคิงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้เรียนมีความภูมิใจในความสำเร็จของตนเองและทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฮิลเลอร์ (Hillyer, 1993) ที่พบว่า ขั้นตอนการของการใช้แฟ้มสะสมงาน มีผลต่อความสามารถในการประเมินตนเองของนักเรียน การใช้แฟ้มสะสมงานทำให้มีผลทางบวกกับการรับรู้ของนักเรียนในฐานะของนักเรียน นักอ่าน ซึ่งการประเมินตนเองของนักเรียนจะทำให้ทราบถึงจุดเด่น และจุดบกพร่องของนักเรียนแต่ละคนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวิณี ศรีสุวัธมนานันท์ (2540ข) ได้ศึกษาการประยุกต์รูปแบบการใช้แฟ้มงานของนิสิตในการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียน เพื่อกระตุ้นการพัฒนาตนเองของนิสิต ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนิสิต ทักษะทางวิชาการ

และพฤติกรรมทางการเรียนอยู่ในระดับที่น่าพอใจเกือบทุกคน เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ โสภิตา จิตดีใจจ๋า (2541) ที่พบว่า สารสนเทศการประเมินที่ได้จากแฟ้มผลงานมีประโยชน์ ต่อการพัฒนานักเรียนในทุกด้านและต่อการสรุปผลพัฒนาการ นอกจากนี้กระบวนการประเมิน ยังก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองของนักเรียนและการปรับปรุงการสอนของครู

2. จากผลการวิจัย การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเชื่อมั่น-ในตนเองด้านกล้าแสดงออกหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองด้านกล้าแสดงออก ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสังเกตเมื่อเริ่มกิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงแรก พบว่า กลุ่มทดลองค่อนข้างสับสนกับการสร้างเกณฑ์การประเมินตนเองร่วมกับครู เนื่องจากยังไม่มีควมคุ้นเคยกับการแสดงความคิดเห็นหรือการสร้างเกณฑ์การประเมินตนเองร่วมกับครู ระยะแรกของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงต้องเสียเวลาในการสร้างเกณฑ์การประเมินตนเองในต้นชั่วโมงเรียนมาก เนื่องจากนักเรียนไม่กล้าแสดงออก แต่เมื่อนักเรียนคุ้นเคยกับการสร้างเกณฑ์ประเมินตนเองร่วมกับครู และสามารถประเมินตนเองได้บรรลุถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือมีโอกาสได้ประสบผลสำเร็จจากการเรียน ทำให้การสร้างเกณฑ์ร่วมกับครูในช่วงต่อมาเป็นไปอย่างรวดเร็ว และนักเรียนจะเสนอเกณฑ์ที่คิดว่าตนเองจะใช้ในการประเมินผลงาน ด้วยการยกมือตอบครูได้คล่องแคล่ว ไม่เขินอาย หรือประหม่า กล่าวถึงเกณฑ์ที่ตัวเองเสนอไปนั้นจะถูกเพื่อนหัวเราะเยาะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกลุ่มนักเรียนที่มีพื้นฐานระดับความสามารถเดียวกัน (Homogenous Class Based on Ability Level) จะช่วยให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเหล่านี้ เกิดความพยายามในการทำงาน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน (Butter-Por, 1987) ดังที่ โยเดอร์ และพรอคเตอร์ (Yoder and Proctor, 1988) กล่าวว่าเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะกล้าแสดงออกในสิ่งที่เหมาะสม เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสมก็พร้อมที่จะเป็นผู้นำและทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี เช่นเดียวกับ ซิมอนด์ (Symond, 1964) กล่าวว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะต้องสามารถ ตัดสินใจได้ และลงมือกระทำจริง ๆ กับสิ่งที่ได้ตัดสินใจจากการเปรียบเทียบกับเกณฑ์แล้ว ซึ่งเมื่อนักเรียนร่วมกับครูสร้างเกณฑ์เพื่อใช้ประเมินผลงานของตนเองแล้ว นักเรียนก็จะได้ปฏิบัติกิจกรรมการประเมินตนเอง การนำเสนอผลการประเมินตนเอง การออกไปนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน การอภิปรายผลการทดลองร่วมกับครู และยังได้สะท้อนความรู้สึกต่อผลงานที่คัดเลือก ในขั้นตอนของการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนกล้าแสดงออกเพื่อให้นักเรียนได้วิพากษ์วิจารณ์ผลงานของตนเอง อันเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการใช้ปัญญา

พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล และตรวจสอบข้อที่ยังหย่อนในสิ่งที่ทำ ทำให้เข้าใจถึง
สภาพปัญหา จุดเด่น และข้อบกพร่องของตนเอง (สุมน อมรวิวัฒน์, สัมภาษณ์ 11 สิงหาคม
2531 อ้างถึงใน สมคิด พรหมจ้อย, 2535)

ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อีแวนส์ (Evans, 1994) ที่พบว่า
การใช้แฟ้มสะสมงานประเมินภาษาต่างประเทศจะให้นักเรียนกล้าแสดงออก กล้าอภิปราย
สนทนา ซักถาม นอกจากนี้ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ (2539) ได้ทำการวิจัย
เชิงปฏิบัติการ (Action Research) แบบมีส่วนร่วมในวิชาภาษาไทย พบว่า ผลต่อผู้เรียน
ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดสูงขึ้น มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เช่น การถามครู เพื่อน
นักเรียน หรือการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารมากขึ้น มีกำลังใจในการเรียนมากขึ้น และนอกจากนี้
ผลการวิจัยของ คาเรน (Karen, 1993) ยังพบว่า การให้โอกาสนักเรียนได้อภิปรายถึงผลงานของ
ตนเองแก่ครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน จะสนับสนุนให้นักเรียน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของบทเรียน และ
ได้ฝึกฝนการกำกับติดตามปรับปรุงตนเอง

3. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองด้านเป็นตัวของตัวเอง
หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองด้าน
เป็นตัวของตัวเอง ของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้
อาจเป็นเพราะกลุ่มทดลองเป็นนักเรียนที่ได้รับการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผน
การสอนที่สอดคล้องแทรกการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานเข้าไปในการดำเนินกิจกรรมการเรียน
การสอนปกติ ทำให้นักเรียนกลุ่มนี้ได้มีโอกาสสร้างเกณฑ์การประเมินตนเองร่วมกับครู ซึ่งการ
สร้างเกณฑ์ที่มีหลายระดับ (Multi-Level Competency Criterion) จะเป็นการเปิดโอกาสให้
นักเรียนเลือกเกณฑ์ที่จะนำมาตัดสินผลงานหรือผลการกระทำที่เหมาะสมกับตนเอง และเกณฑ์
การประเมินตนเองที่มีหลายระดับนี้ จะช่วยให้นักเรียนรู้สึกว่าเขามีความสามารถที่จะบรรลุถึง
เกณฑ์เหล่านั้นได้ และยังส่งเสริมการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองผ่านทางเกณฑ์ที่เขามี
ส่วนร่วมในการสร้างขึ้น ทำให้นักเรียนมีอิสระเสรีภาพในขอบเขตของตนที่จะเลือกเกณฑ์ที่
เหมาะสมกับตน มีอิสระที่จะตีค่าผลงานหรือการกระทำของตนเอง จากเกณฑ์การประเมินตนเอง
ที่สร้างขึ้น อันจะทำให้บุคคลได้พัฒนาตนเองได้ดีกว่าการสร้างเกณฑ์โดยบุคคลอื่น (Crooks,
1988) นอกจากนี้จากการสังเกต การให้นักเรียนออกไปสะท้อนความรู้สึกต่อการคัดเลือกผลงาน
ในช่วงแรกของการดำเนินการทดลอง พบว่า นักเรียนจะมีอาการประหม่า เหนื่อย ทุรนทุราย
คล่องเหมือนท่องจำ ด้วยความเกรงว่าจะได้คะแนนไม่ดี และ กลัวการถูกทำโทษ ขาดความเป็น

ตัวของตัวเอง ทำให้บรรยากาศในการออกไปสะท้อนความรู้สึกเป็นบรรยากาศที่เคร่งเครียด เมื่อนักเรียนคนหนึ่งกำลังสะท้อนความรู้สึกต่อการคัดเลือกผลงานอยู่บนหน้าชั้นเรียน คนต่อไปที่จะต้องออกไปสะท้อนความรู้สึกจะไม่ฟังสิ่งที่นักเรียนอีกคนหนึ่งกำลังนำเสนออยู่บนหน้าชั้น เพราะต้องท่องจำสิ่งที่ต้องออกไปพูดหน้าชั้นเรียน แต่เมื่อนักเรียนออกไปสะท้อนความรู้สึกต่อการคัดเลือกผลงานแล้ว ครูรับฟังสิ่งที่นักเรียนสะท้อนความรู้สึก ออกมา และให้นักเรียนได้พูดในบรรยากาศที่มีความเป็นอิสระ ไม่พูดแทรกเหมือนการจับผิด กล่าวคำชมเชยเมื่อนักเรียนพูดจบแล้ว และเพื่อนร่วมชั้นก็ปรบมือให้ เป็นการแสดงว่าสิ่งที่เพื่อนออกไปนำเสนอหน้าชั้นนั้นเป็นสิ่งปกติไม่มีอะไรเป็นลึกลับน่าอาย จึงทำให้นักเรียนคลายความวิตกกังวล เพราะครูและเพื่อน ๆ เคารพความคิดที่เขาสะท้อนออกมา ทำให้เขาเรียนรู้ว่าความคิดที่เขาสะท้อนออกมาจากการประเมินผลงานของเขานั้น มีคุณค่าในสายตา ของคนรอบข้าง

ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพอร์รี่ (Purky, 1970) ที่เสนอแนะบรรยากาศที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า บรรยากาศที่แสดงถึงการยอมรับนับถือ เชื้อถือซึ่งกันและกัน อบอุ่นเป็นกันเอง และส่งเสริมความเป็นอิสระของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง เช่นเดียวกับ แมร์ (Maehr, 1983) ที่ได้ทำการวิจัยและพบว่า การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนให้นักเรียนมีการประเมินตนเองจะเกื้อหนุนให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ นฤพนธ์ สีแสง (2541) ที่กล่าวว่า การที่บุคคลมีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง ภาควุฒิใจในตนเอง ฟังพอใจในความสามารถของตน ยอมรับความจริงของตนจะเป็นผู้มีความเชื่อมั่นในตนเอง

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเชื่อมั่นในตนเอง ระหว่างก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองของกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการวิจัยนี้กลุ่มทดลอง ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงานเข้าไปในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนปกติ เพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน ได้รับการจัดประสบการณ์ให้มีโอกาสประสบความสำเร็จจากการตัดสินใจผลงานหรือการกระทำของตนเอง ด้วยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมกับครูในการสร้างขึ้น อันเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ดังที่ สุพัตรา สุภาพ (2539) ได้ให้แนวคิดว่าการส่งเสริมการมีความเชื่อมั่นในตนเอง ประการหนึ่ง คือการที่นักเรียนยอมรับว่าตนเองมีความแตกต่างจากคนอื่น

ดังนั้นในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนจึงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกับครูสร้างเกณฑ์การประเมินตนเอง และควรจะเป็นเกณฑ์ที่นักเรียนคิดว่าตนเองจะสามารถบรรลุถึงเกณฑ์นั้นได้ นอกจากนี้ แบนดูรา (Bandura, 1977) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดความมั่นใจในความสามารถของตนเองไว้ว่า ประสบการณ์แห่งความสำเร็จ (Performance Accomplishment) ถือเป็นประสบการณ์ตรง ที่มีผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองเป็นอย่างมาก ความสำเร็จในการทำกิจกรรมจะเป็นสิ่งเสริมแรง (Reinforcer) เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในความสามารถของบุคคล และการไม่ประสบผลสำเร็จหลาย ๆ ครั้ง จะเป็นตัวลดความเชื่อมั่นของตนเองลง ส่วนกรณีที่บุคคลทั่วไปไม่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองที่เกิดจากการประสบผลสำเร็จบ่อยครั้ง จะทำให้บุคคลนั้นไม่หือถอยในการกระทำกิจกรรม แม้จะกระทำกิจกรรมนั้นผิดพลาดไปบ้างในบางครั้งก็ไม่ทำให้บุคคลนั้นยอมแพ้ แต่บุคคลจะหาวิธีแก้ไขข้อผิดพลาดด้วยความพยายามเพื่อให้กิจกรรมนั้นสำเร็จ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับ สมิต อาชวณิชกุล (2533) ได้กล่าวถึงวิธีฝึกเพื่อส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองวิธีหนึ่งว่า ต้องรู้จักนับถือตนเอง (Self-respect) เชื่อในความสามารถของตนเอง ไม่ดูถูกเหยียดหยามตนเอง เช่นเดียวกับ จุฬามาศ จันทร์ศรีสุต (2537) ได้กล่าวถึงลักษณะพื้นฐานของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นผู้ที่มองเห็นคุณค่าของตนเอง ยอมรับความสามารถของตนเอง ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการเป็นตัวของตัวเอง และประสบการณ์ในการที่จะทำให้บุคคลประสบผลสำเร็จคือ เมื่อได้รับความสำเร็จจากการกระทำ แล้วได้รับการยกย่อง ดังจะเห็นจากการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ได้ประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงาน จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำเป็นอย่างยิ่ง ส่วนกลุ่มกลุ่มควบคุม พบว่ามีค่าเฉลี่ยความเชื่อมั่นในตนเองก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ ภัทราพรธนะ สุขประชา (2540) ที่พบว่า นักเรียนที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูง ที่ประเมินผลงานโดยตนเอง มีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการประเมินผลงานโดยครู และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ ที่ประเมินผลงานโดยตนเอง มีแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์และการรับรู้ความสามารถของตนเอง สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการประเมินผลงานโดยครู เช่นเดียวกันกับ สิริพรรณ พรหมโกสุม (2537) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้ประเมินตนเองมีความสนใจในกิจกรรมสูงกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้ประเมินตนเอง และนักเรียนที่ได้ประเมินตนเองมีผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้ประเมินตนเอง

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผลด้วยเหตุผลดังกล่าวมาเป็นลำดับ เป็นเหตุผลสนับสนุนว่า ผลของการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มสะสมงาน ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ที่จัดขึ้นในครั้งนี้นำมาบรรจุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั่นคือ สามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ตามศักยภาพแห่งตนได้ระดับหนึ่ง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการวิจัย

1. ครูผู้สอนต้องยอมรับศักยภาพที่มีอยู่ในตัวนักเรียน จากการสังเกตจากขณะดำเนินการวิจัย พบว่ากลุ่มทดลองซึ่งโดยลักษณะของเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะไม่กล้าพูด หรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับครูในการสร้างเกณฑ์การประเมินตนเอง เพราะเคยชินกับการเรียนรู้แบบเป็นผู้รับฟัง และข้อจำกัดในการใช้ภาษาไทยกลางในการสื่อความหมายได้ไม่ถูกต้อง เนื่องจากเคยชินกับการใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารในกลุ่มเพื่อนนักเรียน ระยะเวลาของการดำเนินการวิจัยจึงต้องใช้คำถามเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนกล้าพูด หรือแสดงความคิดเห็นร่วมกับครู รวมทั้งการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้มีความเป็นกันเองและอบอุ่น ส่งเสริมความเป็นอิสระของผู้เรียน (Purkey, 1970) นอกจากนี้เมื่อครูให้นักเรียนออกมานำเสนอผลการทดลองหน้าชั้นเรียน หรือมีโอกาสได้เขียนกระดานดำ เพื่อนำเสนอผลการทดลองของกลุ่มตนเอง พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ยูพิน พิพิธกุล (2530) ที่ให้ความคิดเห็นในการส่งเสริมนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไว้ประการหนึ่งว่า ควรจะสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้นักเรียนเกิดความสนใจอยากรู้อยากเห็นให้นักเรียนได้ออกมาเขียนกระดานดำ มีการสาธิต การทดลอง เป็นต้น

2. ครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ช่วยให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่นเมื่ออยู่ในชั้นเรียน โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ โดยยอมรับและเคารพในสิทธิของผู้อื่น อีกทั้งยอมรับในความสามารถที่นักเรียนมีอยู่ต่างกัน โดยไม่เปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนกับคนที่มีความสามารถเหนือกว่า แต่ควรยกย่องหรือชี้แนะให้นักเรียนแต่ละคนเห็นว่าทุกคนต่างก็มีความสามารถพิเศษเฉพาะต่างกัน ขณะดำเนินการทดลองสอนในตัวอย่างประชากรแต่ละกลุ่ม เนื่องจากตัวอย่างประชากรทั้งสองห้องเรียนมีความใกล้ชิดกัน จึงทำให้นักเรียนกลุ่มควบคุมรู้สึกไม่พอใจกับการที่ไม่มีโอกาสได้ทำแฟ้มสะสมงาน ผู้วิจัยจึงอนุญาตให้นักเรียนกลุ่มควบคุมทำแฟ้มสะสมงานของตนเองได้ แต่ไม่ได้ให้นักเรียนได้ประเมินตนเองเหมือนกับกลุ่มทดลอง

3. ครูผู้สอนต้องให้นักเรียนมีอิสระในการทำงานที่เหมาะสมกับตัวเขา โดยเปลี่ยนจากการเป็นผู้ใช้คำสั่ง มาเป็นผู้ให้คำแนะนำ เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จะมีพฤติกรรมที่ไม่อยากเรียนรู้ ทำให้พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกเป็นไปในทางที่ไม่ดี (Roth and Meyesberg, 1963 อ้างถึงใน จักรพันธ์ ทองเอียด, 2540) ซึ่งพบพฤติกรรมนี้ในลำดับแรกของการทดลอง โดยนักเรียนรู้สึกหวั่นวิตกและกระวนกระวายใจ เก่งว่าจะได้คะแนนไม่ดี เพราะเห็นว่าสิ่งที่ครูแจ้งในจุดประสงค์ของการเรียนนั้นแตกต่างจากที่เคยปฏิบัติอยู่ นักเรียนกลุ่มทดลองเริ่มสนทนากับเพื่อน หรือกลุ่มที่ตนเองจะต้องนำมาเก็บผลงาน แต่เมื่อครูให้อิสระในการตกแต่งแฟ้ม หรือกล่องที่นักเรียนนำมา โดยไม่มีรูปแบบที่ครูกำหนดไว้ ทำให้นักเรียนมีอิสระในการตกแต่งแฟ้มผลงานของตนเอง ตามความสามารถที่มีอยู่ นักเรียนมีความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของผลงาน การมีผลงานในแฟ้มไว้รอดเพื่อนร่วมชั้น ทำให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เหล่านี้เริ่มมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นร่วมกับครู รวมถึงกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในการสร้างเกณฑ์การประเมินตนเองร่วมกับครู เพื่อที่จะใช้เกณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับความสามารถของตนเองในการประเมินผลงาน

4. ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ประเมินตนเองสม่ำเสมอ เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสประสบความสำเร็จจากการบรรลุเกณฑ์ที่ตั้งไว้ จนนักเรียนมีทักษะและความสามารถในการประเมินตนเอง ในที่สุดจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะส่งผลไปถึงการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิธีการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เพื่อศึกษาระดับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน
2. ควรมีการศึกษาการประเมินตนเองโดยใช้แฟ้มผลงาน ในการพัฒนาบุคลิกภาพด้านอื่น ๆ ของนักเรียน เช่น ความมีวินัยในตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. ควรมีการศึกษาวิธีการและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการพัฒนาและส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ